MKAKATI WA KUHIFADHI MAZINGIRA KATIKA MANISPAA YA SUMBAWANGA

NA	TATIZO	ENEO HUSIKA	MKAKATI WA UTEKELEZAJI	HATUA ZA KUCHUKUA	WAHUSIKA	MUDA
1	Uharibifu wa mazingira ya vyanzo kutokana na kilimo cha bustani na mazao ya muda mrefu	Mabonde yote, Kingo za mito, Maeneo tekechu/oevu	a) Kuorodhesha maeneo yote b) Matumizi ya maji yazingatie mahitaji c) Kuweka miundombinu mizuri ya umwagiliaji na ikaguliwe kuhakikisha kuwa maji hayapotei na utaratibu wa matumizi ya maji uzingatiwe d) Kuwaondoa wavamizi wa vyanzo e) Kupanda miti rafiki wa mazingira katika vyanzo vyote	Kudhibiti shughuli za kilimo katika mabonde ndani ya mita 60 hadi mita 200 katika maeneo oevu/tekechu/ chemichemi ambazo ni vyanzo maalumu	MD SUWASA, TFS, Kata,Mtaa /Kijiji	JAN 2017 JUNE, 2018

NA	TATIZO	ENEO HUSIKA	MKAKATI WA UTEKELEZAJI	HATUA ZA KUCHUKUA	WAHUSIKA	MUDA
2	Uharibifu wa vyanzo na Hifadhi unaotokana na uchungaji wa mifugo	Milima/Misitu ya asili Mbizi, Malonje na Millanzi na Misitu ya jamii Malangali, Isofu na Katumba Azimio.	1. Kubaini maeneo yaliyoharibiwa kutokana na uwepo wa mifugo 2. Kuweka utaratibu wa kuwaondoa wafugaji waliovamia maeneo ya vyanzo na Hifadhi kwa kuzingatia sheria zilizopo, misitu, wanyamapori, mazingira na mifugo. 3. Kusimamia Sheria Na 20 ya Mazingiraya mwaka 2004 juu ya uharibifu wa Mazingira katika maeneo Maalumu yaliyokatazwa 4. Kubaini maeneo yaliyoharibiwa kutokana na uwepo wa mifugo 5. Kuweka utaratibu wa kuwaondoa wafugaji waliovamia maeneo ya vyanzo na Hifadhi kwa kuzingatia sheria zilizopo za Misitu, Mazingira na Mifugo.	1. Kupata idadi ya wafugaji wanaochunga au kufuga katika maeneo hayo. 2. Kuwaondoa wafugaji waliovamia maeneo ya vyanzo vya maji, vilima na kuwapeleka maeneo yaliyopangwa kwa ajili ya malisho	MD, Bonde, SUWASA, TFS, Kata na Kijiji	Jan 2017 – Dec, 2018
	A. Uharibifu wa mazingira unaotokana na uvamizi wa wafugaji katika maeneo ya vyanzo vya maji	Bonde la Lwiche, Vyanzo vya maji vya , Ulinji, Ndua, Malonje, Millanzi, Mzika, Wipanga,	a. Kuainisha maeneo yaliyovamiwa na wafugaji b. Kuainisha maeneo yanayofaa kwa ufugaji c. Kuwa na takwimu sahihi za uwezo wa malisho kulingana na idadi ya mifugo d. Kushauri wafugaji wa Mwapunguze idadi ya mifugo na wafuge kisasa e. Kusimamia ***Sheria ya Zero***	1. Kupata idadi ya wafugaji wanaochunga au kufuga katika maeneo hayo. 2. Kuwaondoa wafugaji waliovamia maeneo ya vyanzo vya maji, vilima na kuwapeleka maeneo yaliyopangwa kwa	MD, Bonde, SUWASA, TFS, Kata na Kijiji	January, 2017 DEC, 2020

NA	TATIZO	ENEO HUSIKA	MKAKATI WA UTEKELEZAJI	HATUA ZA KUCHUKUA	WAHUSIKA	MUDA
		Namabangasa, Muva, Momoka, Senga, Kanantumbi	*Grazing* Mjini f. Kuainisha Stock Routes na kuweka mabango g. Kusimamia Sheria Na 20 ya Mazingiraya mwaka 2004 juu ya uharibifu wa Mazingira katika maeneo Maalumu yaliyokatazwa 1. Kubainisha mahitaji ya malambo 2. Kujenga malambo na visima 3. Kutoa eleimu ya matumizi ya malambo na visima kwa wafugaji na wakulima	ajili ya malisho Kuujenga na kuendeleza malambo na visima katika maeneo ya wafugaji na wakulima		
3	Uharibifu wa vyanzo unaotokana na ukataji miti na uchomaji moto ovyo	Msitu wa Mbizi, Misitu ya Hifadhi ya Jamii ya Malangali, Katumba Azimio na Isofu	1. Kuhakikisha kuwa kila taasisi , vijiji vinakuwa na eneo la kupanda miti 2. Kuandaa vitalu vya miti ifaayo kupandwa katika maeneo yao 3. Kuhamasisha jamii ishiriki kudhibiti mioto pindi inapotokea 4. Kusaidia vijiji kuandaa Sheria Ndogo ya kudhibiti Moto	Kushawishi vikundi vya kijamii na watu binafsi waanzishe vitalu vya miche miti kwa matumizi mbalimbali ya kibiashara na nishati Kuhakikisha kuwa taasisi za serikali na zisizo za kiserikali na vijiji zinaanzisha mashamba yao ya miti kwa ajili ya matumizi	MD, TFS, Bonde, SUWASA, Kata, Mitaa na Kijiji	January 2017– JUNE 2017

NA	TATIZO	ENEO HUSIKA	MKAKATI WA UTEKELEZAJI	HATUA ZA KUCHUKUA	WAHUSIKA	MUDA
			1. Kuweka utaratibu utakaodhibiti uanzishaji wa moto 2. Kubaini wafanyabiashara wa mazao ya misitu na kuweka utaratibu utakaodhibiti ukataji holela wa miti 3. Kufanya doria za mara kwa mara kwa lengo la kubaini wahalifu wa sheria 4. Kuwezesha Mitaa na vijiji kuwa na Sheria ndogo ya Kudhibiti Uchomaji Moto	Kudhibiti uchomaji wa misitu na ukataji miti kwa ajili ya nishsti na kuweka utaratibu wa kufuatilia utekelezaji wake	MD, SUWASA, Kata , Mitaa na Kijiji	January 2017 Decembe 2017 January 2017 JUNE 2020
			a) Kuandaa vitalu vya miche ya miti ifaayo kupandwa katika maeneo ya vyanzo b) Kuhamasisha Mitaa/Vijiji kuanzisha mashamba ya miti c) Kupanda miti katika mipaka ya taasisi d) Kushirikisha jamii juu ya utunzaji wa mazingira	Kuweka mpango mahususi utakaowezesha vijiji kuwa na mashamba ya miti kwa ajili ya matumizi mbalimbali	MD, Bonde, SUWASA, Kata na Kijiji	January 2017 – OCTOBA 2017
			Kutoa zawadi kwa watu au vikundi vya watu watakaotoa taarifa za uanzishaji moto na uchomaji moto misitu	Kuchukua hatua kwa viongozi wa eneo husika watakaoshindwa kudhibiti matukio ya moto	MD	JANU. 2017 Endelevu
4	Kukauka kwa vyanzo kutokana na upandaji wa miti isiyo rafiki na	Vyanzo tegemezi vya maji kama :- 1. Ulinji	Kuhakikisha miti isiyofaa kupandwa katika vyanzo inatolewa kwa utaratibu utakaokubalika	Orodha ya watu waliopanda miti isiyofaa na kupiga marufuku upandaji	MD, Kata, Mitaa na	DJanuary 2017 –

NA	TATIZO	ENEO HUSIKA	MKAKATI WA UTEKELEZAJI	HATUA ZA KUCHUKUA	WAHUSIKA	MUDA
	vyanzo vya maji	2. Malonje 3. Bonde la Mto Lwiche 4. Wipanga 5. Mlanda na vyanzo vingine	Ufuatiliaji kwa wanaokaidi na kuchukua hatua za kisheria dhidi yao Kutoa elimu kwa jamii juu ya upandaji miti inayofaa kuoteshwa katika vyanzo vya maji na maeneo oevu	wa miti yote jamii ya mikaratusi Kuwaamuru waikate miti yote isiyo rafiki na vyanzo vya maji mara moja Kusimamia Sheria ya Mazingira Na 20 ya Mwaka 2004, Sheria za Maji na Sheria za Bonde. Kuweka alama za mipaka katika vyanzo na maeneo oevu au tengefu.	Kijiji	DEC 2020 na Kuendelea
			Kuhamasisha upandaji miti ya asili katika maeneo ya vyanzo	Kuandaa vitalu vya miti inayofaa kila mwaka Kupanda miti rafiki na mazingira katika vyanzo	MD, Kata, Mitaa na Kijiji	January 2017 DEC 2020
5	Uelewa na ushiriki mdogo wa wananchi katika Hifadhi ya Mazingira	Bonde tengefu la Lwiche, Vyanzo vyote 25 vya maji ndani ya mipaka ya Manispaa ya Sumbawanga ambayo baadhi	i. Kuandaa Program ya Elimu ya Mazingira ii. Kufanya tathmini ya utekelezaji wa program ya utoaji wa Elimu ya Mazingira iii. Kuandaa bajeti ya utekelezaji ya kutoa Elimu ya Mazingira kwa Walengwa	Kuanzisha Program ya Elimu ya Mazingira kwa umma Kutoa mafunzo kwa Kamati za Mazingira za Kata, Mitaa na Vijiji	MD, Kata, Mitaa Kijiji	January- 2017 hadi Juni, 2019

NA	TATIZO	ENEO HUSIKA	MKAKATI WA UTEKELEZAJI	HATUA ZA KUCHUKUA	WAHUSIKA	MUDA
		yake ni:- Wipanga, Namabangasa, Mzika, Malonje, Ulinji, Muva, Mlanda, Milanzi na vinginevyo. Uwanda wa Milima inayozunguka Manispaa ya Sumbawanga				
6	Mgongano wa matumizi ya ardhi baina ya wadau mbalimbali na uharibifu wa mazingira	Hifadhi ya msitu wa Mbizi, Shamba la EPHATA, Misitu ya Jamii ya Katumba Azimio, Malangali na Isofu	i. Kuandaa mpango unaoonesha Matumizi bora ya Ardhi kwa Manispaa ii. Kusimamia utekelezaji wa program hiyo ya mipango shirikishi ya matumizi bora ya ardhi iii. Kuhakiki mipaka ya ardhi,hifadhi za misitu na kushirikiana na Jamii kuweka mipaka.	Kuandaa program ya Hifadhi ya mazingira na mipango shirikishi ya matumizi bora ya ardhi	MD, TFS, Kata, Mitaa na Kijiji	January 2017 – DEC 2018
			i. Kuhakiki mipaka ya vijiji na Hifadhi ii. Kuwaondoa wavamizi kwa kuzingatia sheria kama wapo iii. Kutekeleza sheria ya Mazingira Na. 20 ya mwaka 2004 na sheria Namba 7 na 8 ya Serikali za Mitaa ya mwaka 1982	Kuhakiki mipaka ya misitu, Mtaa/kijiji na kuifuatilia kwa ukaribu	MD, Kata, Mtaa na Vijiji	January, 2017 – June 2018

NA	TATIZO	ENEO HUSIKA	MKAKATI WA UTEKELEZAJI	HATUA ZA KUCHUKUA	WAHUSIKA	MUDA
			iv. Kufanya mapitio ya sheria za kisekta na kuzisimamia ili kurahisisha utekelezaji wake katika kusimamia uharibifu wa mazingira			
7	Uchafuzi wa mazingira unaotokana na utupaji wa taka ngumu na Maji taka katika mito na vyanzo vya maji	Maeneo ya vyanzo, mabonde oevu na maeneo ya wazi au kwenye Makorongo	1. Kuimarisha mifumo ya majitaka 2. Kufanya tathmini ya usafirishaji taka na uteketezaji wa taka 3. Kubaini maeneo yaliyoathirika na utupaji wa taka kiholela 4. Kuongeza idadi ya maghuba (***Skip Bukets***) za kukusanyia/kuhifadhia taka 5. Kusimamia Sheria za Usafi na mazingira 6. Kudhibiti matumizi ya mifuko laini ya nailoni inayochafua mazingira 7. Kuelimisha jamii juu ya athari za mifuko laini ya nailoni inayochafua mazingira. 8. Kuelimisha jamii na kupiga marufuku juu ya ujenzi wa mashimo ya maji taka nje ya eneo la kiwanja cha nyumba au vichochoro na mipenyo baina ya nyumba	Kudhibiti umwagaji na utupaji wa taka ngumu na Maji Taka katika eneo lote la Manispaa Kusimamia na kuhakikisha kuwa Taka ngumu zote zimwagwe eneo maalumu lililotengwa kwa kazi hiyo tu huko Mbarika. Kusimamia na kuhakikisha kuwa Maji Taka yamwagwe kenywe ***Sewage Oxidation Ponds*** za SUWASA tu. Kusimamia Sheria Na. 1 ya Afya ya Jamii ya mwaka 2009, Sheria ya Mazingira Na. 20 ya Mwaka 2004 na Sheria ya Siku ya Usafi Kitaifa***, "The Environmental Act, (Desingnation of National Cleanliness Day) Guidelines, 2016".*** Kuga marufuku utiririshaji wa maji taka kutoka kwenye	MD, Kata, Mitaa na Kijiji SUWASA	January 2017– June 2018

NA	TATIZO	ENEO HUSIKA	MKAKATI WA UTEKELEZAJI	HATUA ZA KUCHUKUA	WAHUSIKA	MUDA
				makazi, nyumba za biashara, viwandani na kuunganishwa au kuelekezwa kwenye mifereji ya maji ya mvua Kukamata watu wanao chafua mazingira na kuwachukulia hatua za kisheria sheria		
8	Uchafuzi wa maji unaosababishwa na;- i. Matumizi mabaya ya madawa na mbolea za kilimo ii. Taka na uchafu unaotoka kwenye makazi na hoteli	Mabonde na maeneo ya mito yote, maeneo ya Chemichemi, Bonde la mto Lwiche na sehemu zote zinazotumika kwa kilimo cha bustani na mazao mengine ya chakula au biashara,	i. Kusimamia matumizi sahihi ya madawa na mbolea za kilimo ii. Kuzuia kilimo na shughuli nyingine ndani ya mita 60 kutoka kingo za mito na vyanzo na ***Mita 200 kwenye maeneo ya chemichemi*** iii. Kuimarisha mifumo ya maji taka Mjini iv. Kufanya tathmini ya maeneo ya umwagaji maji taka v. Kubaini maeneo yaliyoathirika na utupaji taka holela vi. Kuhakikisha kuwa taka zinazokusanywa zinazolewa na kuondoshwa vii. Kuhakikisha kuwa kila mwananchi anakuwa na chombo cha kuhifadhi taka au mfumo wa kukusanya	1. Kudhibiti utupaji taka ngumu na Maji Taka. 2. Kutambua aina zote za kemikali zinzotumika mashambani na kwenye bustani pamoja na athari zake 3. Kuelimisha jamii juu ya athari za kemikali za zinazotumika kwenye kilimo 4. Kuchukua hatua za kisheria kwa watu wote wanaotiririsha maji taka kutoka kwenye makazi, viwandani na kuelekeza kwenye mifereji ya maji ya mvua.	SUWASA, Ofisi za Bonde, MD, Jamii	January 2017 JUNE 2018

NA	TATIZO	ENEO HUSIKA	MKAKATI WA UTEKELEZAJI	HATUA ZA KUCHUKUA	WAHUSIKA	MUDA
			taka kabla hazijakusanywa na Manispaa viii. Kufanya mapitio ya sheria ndogo za halmashauri zinazosimamia na kudhibiti utupaji taka ovyo ix. Kutoa elimu ya mazingira na afya			
9	Kupungua kwa bioanuai katika Bonde la Mto Lwiche kutokana na kuchoma moto haramu, uwindaji haramu wa ***Swala Maji (Statunga),*** Uendeshaji wa shughuli za kilimo eneo tengefu ***(Environmentaly Sensitive Area***) la Lwiche.	Bonde la Mto Lwiche na Maeneo yenye Chemichemi,	a) Kubaini bioanuai zilizoathirika na b) Kuanzisha na kuimarisha vikundi vya usimamizi wa rasilimali za maji (BMU) na sehemu	1. Kuorodhesha maeneo tengefu na kushirikisha jamii katika kuyasimamia 2. Kudhibiti uharibifu wa bioanuai kutokana na kilimo na uchomaji moto katika maeneo Tengefu	MD, Kata, na Kijiji	Januar y 2017 JUNE 2018
			Kusimamia na kuendesha kilimo bora maeneo ya mabondeni		Ofisi za Bonde, MD, Kata, Mitaa, Kijiji	Januar y 2017–kila Mwaka
10	Uharibifu wa maeneo oevu/chepechepe	Bonde la Lwiche,	a. Kuanisha maeneo oevu/tekechu yaliyoathirika na shughuli za kibinadamu b. Kuongoa/kunusuru maeneo oevu yaliyoathirika c. Kuanisha na kutenga maeneo tekechu kwa ajili ya kuyahifadhi kisheria d. Kusimamia sheria zilizopo	1. Kudhibiti shughuli zinaathiri maeneo oevu/chepechepe 2. Kuchukua hatua za kisheria kwa yeyote anayekaidi au kuvunja sheria ya kuharibu maeneo oevu/chepechepe	Ofisi za Bonde, SUWASA MD, Kata, Mitaa na Kijiji	Januar y 2017–Ni Endele vu

NA	TATIZO	ENEO HUSIKA	MKAKATI WA UTEKELEZAJI	HATUA ZA KUCHUKUA	WAHUSIKA	MUDA
			zinazolinda maeneo tekechu/chepechepe			
11	Kupungua kwa kina cha maji katika mito	Mito yote inayopaswa kutiririsha maji Masika na Kiangazi	1. Kusimamia matumizi endelevu ya maji 2. Kuimarisha ushirikiano wa pamoja kati ya sekta na sekta katika kusimamia sheria na matumizi ya maji 3. Kuweka utaratibu utakaowezesha matumizi endelevu ya maji kwa wahitaji	Kusimamia matumizi ya maji katika mito na vyanzo Maji yatumike kwa mujibu wa Mahitaji tu iwapo kuna kilimo cha umwagiliaji Kutoa elimu kwa wakulima juu ya matumizi bila ya maji kutoka katika vyanzo na mito	SUWASA, Ofisi za Bonde, MD, , Kata, Mitaa na vijiji	January 2017 Endelevu
12	Uwewpo wa magonjwa ya milipuko kwa jamii maeneo jirani na Manispaa ya Sumbawanga hasa maziwa (ziwa Rukwa na Tanganyika)	Uwepo wa usafiri wa kila siku wa mabasi kutoka Ziwa Rukwa na ziwa Tanganyika	1. Kuendelea kutoa elimu juu ya madhara ya magonjwa ya mlipuko 2. Kuimarisha mifumo ya uzoaji taka na utoaji tiba 3. Kuhakikisha usafi na afya za wakazi zinaimarishwa kwa kusimamia usafi wa makazi 4. Kutoa taarifa mara moja anapoonekana mtu yeyote anadalili za kuharisha au kutapika au vyote viwili. 5. Kuwapeleka mara moja wagonjwa kwenye vituo vya huduma za afya 6. Kutoficha wagonjwa au ugonjwa 7. Kuchukua hatua za dharura za magonjwa ya milipuko	1. Kutoa Elimu ya Kupambana na magonjwa ya milipuko kwenye vyombo vya habari, vikao, mikutano, kwa wasafiri wanaotoka na kuelekea ziwa Tanganyika na Ziwa Rukwa kibiashara 2. Kufuatilia zote, vijiji wagonjwa wa milipuko mara inapotokea 3. Kutoa taarifa kwa jamii juu ya tahadhari za kuchukua 4. Kuchukua hatua za	MD, Kata, Mtaa na Kijiji	Jan 2017 – Endelevu

NA	TATIZO	ENEO HUSIKA	MKAKATI WA UTEKELEZAJI	HATUA ZA KUCHUKUA	WAHUSIKA	MUDA
			8. Kuandaa preparedness kits za dawa na response teams	dharura za kudhibiti ugonjwa usienee au kusambaa 5. Kuchukua sampuli kwa wagonjwa wanaougua ili kuthibitisha aina ya vimelea vya ugonjwa 6. Kutibu wagonjwa wote waliobainika kuwa na magonjwa ya mlipuko		
13	Uchafuzi wa mazingira unaotokana na kelele za matangazo, studio za miziki, ngoma za jadi/ vikundi, makelele ya magari	Eneo la Manispaa ya Sumbawanga (maeneo maalumu kama hosipitali, taasisi za umma ka shule, maeneo ya Ibada,	Kuainisha maeneo yote yanayo jihus isha na Machukizo ya Makelele na sauti zilizokithiri na kupata takwimu zao Kutoa matangazo na elimu kwa wanaosababisha kelele	1. Kupiga marufuku aina zote za kelele zisizostahili 2. Kuandaa sheria ndogo na miongozo inayoelekeza viwango vya sauti au kelele zisizofaa mjini na vijijini 3. Kuchukua hatua za kisheriakwa watakaokaidi	MD, Kata, Mtaa na Kijiji	JAN., 2017– J na kuendelea